

การศึกษาการวาดภาพมิติสัมพันธ์ของเด็กอายุ 7-9 ปี
ตามทฤษฎีของ จอห์น วิลด์ตส์

นางสาว ศรเนตร อารีไธภณพิเชษฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0626-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20602704

A STUDY OF SPATIAL RELATIONSHIPS IN CHILDREN'S DRAWING AGES SEVEN TO NINE
BASED ON JOHN WILLATS' THEORY

Miss Sornnet Areesophonpichet

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0626-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการวาดภาพมิติสัมพันธ์ของเด็กอายุ 7-9 ปี ตามทฤษฎีของ
จอห์น วิลลิตส์

โดย

นางสาวศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ

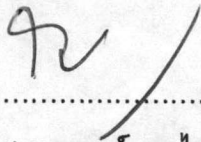
ภาควิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

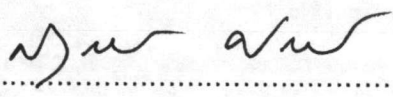
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี

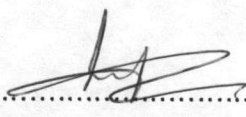
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจारी)

ครเนตร อารีโสมณพิเชษฐ : การศึกษาการวาดภาพมิติสัมพันธ์ของเด็กอายุ 7-9 ปี ตามทฤษฎีของ
จอห์น วิลลัตส์ (A STUDY OF SPATIAL RELATIONSHIPS IN CHILDREN'S DRAWING
AGES SEVEN TO NINE BASED ON JOHN WILLATS'S THEORY) อ.ที่ปรึกษา :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุลักษณ์ ศรีบุรี, 205 หน้า. ISBN 974-03-0626-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการวาดภาพมิติสัมพันธ์ของเด็กอายุ 7-9 ปี ตามทฤษฎีของ
จอห์น วิลลัตส์ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กที่มีอายุ 7-9 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ใน
โรงเรียนบางแค และโรงเรียนภาษาอนุสรณ์บางแค ปีการศึกษา 2544 รวมทั้งสิ้น 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเกณฑ์การวาดภาพตามแบบอย่างการวาดในทฤษฎีของ วิลลัตส์ คือ 1) แบบสังเกต
การแสดงออกในการวาดภาพของเด็ก 2) แบบทดสอบในการวาดภาพของเด็ก 3) แบบวิเคราะห์การวาด
ภาพตามเกณฑ์ในทฤษฎีของ วิลลัตส์ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ 3.1) การวิเคราะห์ภาพวาด 3 มิติ จาก
ประสบการณ์ 3.2) การวิเคราะห์การวาดทับซ้อนของวัตถุภายในภาพ 3.3) การวิเคราะห์ภาพวาด 3 มิติ จาก
หุ่นจำลองต้นแบบ

ผลการวิจัยพบว่า ภาพวาดของเด็กส่วนใหญ่มีการแสดงออกที่เป็นไปตามขั้นพัฒนาการในการวาด
ภาพตามแบบอย่างการวาดภาพในทฤษฎีของ วิลลัตส์ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) การวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ภาพวาดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.00) แสดงถึงการถ่ายทอด
จากมุมมองด้านบน (ด้านแปลนหรือมุมตานก) และภาพวาดส่วนน้อย (ร้อยละ 4.17) แสดงถึง
การถ่ายทอดทัศนียภาพวิถียาอย่างง่าย
- 2) การวาดทับซ้อนของวัตถุภายในภาพ ภาพวาดส่วนใหญ่แสดงการวาดทับซ้อนของวัตถุที่อยู่
ภายนอกพื้นระนาบโต๊ะ (ร้อยละ 77.09) ในขณะที่ภาพวาดอีกจำนวนหนึ่งแสดงการวาดทับซ้อน
ของวัตถุภายในพื้นระนาบโต๊ะ (ร้อยละ 46.06)
- 3) การวาดภาพ 3 มิติ จากหุ่นจำลองต้นแบบ เด็กส่วนใหญ่มีการวาดภาพที่มีลักษณะถ่ายทอด
พื้นระนาบเฉียงขนานกับแนวนอน (ร้อยละ 26.85) และเด็กส่วนน้อยมีการวาดภาพที่มีลักษณะ
ถ่ายทอดจากมุมมองด้านบน (ด้านแปลนหรือมุมตานก) (ร้อยละ 9.26)

จากการสังเกตพฤติกรรมในการวาดภาพของเด็กพบข้อสังเกตดังนี้ เด็กส่วนใหญ่มีการวาด
พื้นระนาบโต๊ะเป็นลำดับแรกในการวาดภาพโต๊ะ และเด็กส่วนน้อยมีการวาดสิ่งของที่วางอยู่บนโต๊ะเป็นลำดับ
แรก เช่น แจกันดอกไม้ เป็นต้น การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพพบว่า เด็กบางคนมีการใช้ไม้บรรทัด และ
อุปกรณ์อื่นๆ ประกอบในขณะที่วาดภาพ เช่น กล้องสี เป็นต้น ด้านการใช้สีพบว่า เด็กส่วนใหญ่มีการใช้สีใน
การวาดภาพตั้งแต่ 4 สีขึ้นไป และเด็กส่วนน้อยมีการใช้สี 2 สี ในการวาดภาพ

ภาควิชา.....ศิลปศึกษา.....
สาขาวิชา.....ศิลปศึกษา.....
ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4283817427 : ART EDUCATION

KEY WORD: SPATIAL RELATIONSHIPS / CHILDREN'S DRAWING/JOHN WILLATS' THEORY

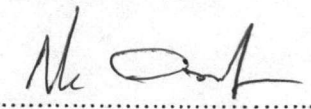
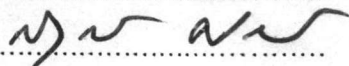
SORNNET AREESOPHONPICHET: A STUDY OF SPATIAL RELATIONSHIPS IN CHILDREN'S DRAWING AGES SEVEN TO NINE BASED ON JOHN WILLATS' THEORY . THESIS ADVISOR. PROF. SULUK SRIBURI. Ed.D. 205 pp. ISBN 974-03-0626-8.

The purpose of this research was to study spatial relationships in drawing of children ages 7-9 based on John Willats' theory. Subjects were 216 children, studying in Pratom Suksa 2-4 from Bnagkae and Pasanusombangkae school in 2001 academic year. The research instruments constructed by the researcher based on drawing system of John Willats' theory were: 1) an behavior observable drawing form 2) a drawing test 3) a set of criteria for analysis based on drawing system of John Willats' theory.

The research findings found that most drawings followed the development of drawing system of Willats' theory as follows :

- 1) The drawing of Three-Dimension from children experiences-most drawings (75.00 percent) showed Vertical Oblique Projection type of drawing system and a small number of drawings (4.17 percent) showed Naïve Perspective type.
- 2) The Overlapped Object Drawings-most drawing (77.09 percent) showed it of the top table outside while a large number of drawings (46.06 percent) showed it of the top table inside.
- 3) The drawing of Three-Dimension from model-most drawings (26.85 percent) showed Oblique Projection type of drawing system and a small number of drawings (9.26percent) showed Naïve Perspective type.

According to the observation of children drawing behavior it was found that most children drew the top table at first arrangement of table drawing and a small number drew objects on the table at first arrangement. Using accessory to draw found that some children use ruler and other tool making a drawing as color box. Using color found that some children use color more over 4 and a small number use 2 color in their drawings.

Department.....Art.Education.....	Student's signature.....
Field of study.....Art.Education.....	Advisor's signature.....
ปีการศึกษา.....2001.....	Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกฤษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยด้วยดีมาตลอด ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.เกษร ธิตะจारी และ อ.ดร. อำไพ ตีระนสาร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยมาตั้งแต่ต้น จนสามารถดำเนินงานมาเป็นงานวิจัยชิ้นนี้ได้ ทำให้ผู้วิจัยได้รับประโยชน์ และทำงานวิจัยชิ้นนี้ได้อย่างราบรื่น ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ อาจารย์ มาณพ ถนอมศรี อาจารย์ ทินกร บัวพลู อาจารย์ วิรัตน์ คุ่มคำ อาจารย์ สุกรี วัชรพรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัญญา วงศ์อร่าม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมโภชน์ ทองแดง ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย และตรวจวิเคราะห์ภาพผลงานเด็ก พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำอันมีคุณค่า ซึ่งทำให้งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปโดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ โรงเรียนวัดชัยมงคล โรงเรียนวัดสีสุก โรงเรียนบางแค (เนืองสังวาลย์อนุสรณ์) และโรงเรียนภาษานุสรณ์บางแค และคณะครูที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวก ตลอดจนให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดีในการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และเนื่องจากทุนในการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ บิดา-มารดา ผู้ซึ่งให้การสนับสนุนในด้านการศึกษา และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณจักรพันธ์ พงศ์ภักดิ์ทาร์ภักซ์ ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนๆ ของผู้วิจัย ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และทำให้เกิดงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้นมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	8
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
1.7 กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	10
1.8 วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.1 การแสดงออกทางศิลปะของเด็ก.....	14
2.2 การเรียนการสอนศิลปะศึกษาในประเทศไทย.....	17
2.3 การแสดงออกทางด้านศิลปะในเด็กไทย.....	26
2.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก.....	28
2.5 ทฤษฎีทางศิลปะศึกษาของเด็ก.....	35
2.6 กรอบทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	72
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศ.....	77
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
3.1 การศึกษาเบื้องต้น.....	89
3.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	90
3.3 การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3 การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	91
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	99
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
3.6 การสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย.....	101
3.7 การนำเสนอรายงานผลการวิจัย.....	101
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	120
รายการอ้างอิง.....	149
ภาคผนวก.....	158
ภาคผนวก ก.....	158
ภาคผนวก ข.....	168
ภาคผนวก ค.....	171
ภาคผนวก ง.....	184
ภาคผนวก จ.....	198
ประวัติผู้เขียน.....	205

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความถี่ของการแสดงออกในการวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ในหัวข้อ "โต๊ะอาหาร" ในการวาดภาพมิติสัมพันธ์ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	105
2 ความถี่ของการแสดงออกของการวาดทับซ้อนกันของวัตถุ ภายในและ ภายนอก พื้นระนาบโต๊ะ ในการวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ในหัวข้อ "โต๊ะอาหาร" ในการวาดภาพมิติสัมพันธ์ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	107
3 ความถี่ของการแสดงออกในการวาดภาพ 3 มิติ จากหุ่นจำลองต้นแบบ "ลูกบาศก์" ในการวาดภาพมิติสัมพันธ์ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	111
4 ความถี่ของการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก ในการวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ในหัวข้อ "โต๊ะอาหาร" ขณะวาดภาพ	114
5 เวลาที่ใช้ในการวาดภาพมิติสัมพันธ์ ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	116
6 ความถี่ของการสังเกตลักษณะการแสดงออก ในการวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ในหัวข้อ "โต๊ะอาหาร" จากผลงานภาพ.....	117

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 ความถี่ของการแสดงออกในการวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ในหัวข้อ “โต๊ะอาหาร” ในการวาดภาพมิติสัมพันธ์ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	106
2 ความถี่ของการแสดงออกของการวาดทับซ้อนกันของวัตถุ ภายใน พื้นระนาบโต๊ะ ในการวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ในหัวข้อ “โต๊ะอาหาร” ในการวาดภาพมิติ สัมพันธ์ ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	109
3 ความถี่ของการแสดงออกของการวาดทับซ้อนกันของวัตถุ ภายนอก พื้นระนาบโต๊ะ ในการวาดภาพ 3 มิติ จากประสบการณ์ ในหัวข้อ “โต๊ะอาหาร” ในการวาดภาพมิติ สัมพันธ์ ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	110
4 ความถี่ของการแสดงออกในการวาดภาพ 3 มิติ จากหุ่นจำลองต้นแบบ “ลูกบาศก์” ในการวาดภาพมิติสัมพันธ์ตามแบบอย่างการวาดของ วิลลัตส์ (Willats, 1977).....	113